

Jiří Tichota

O budoucnost se nebojím, je tady spousta talentovaných lidí

Začal zpívat a hrát jen tak pro radost, okouzlen černošskými spirituály. Před sedmapadesáti lety stál u zrodu Spirituál kvintetu, kterým za tu dlouhou dobu prošlo mnoho významných osobností české hudby. Letos v dubnu oslavil Jiří Tichota osmdesáté narozeniny, ale muzikou žije pořád naplno.

PŘIPRAVIL: MAREK KOŽUŠNÍK

Jak jste se zpoza železné opony dostal k americké hudbě, ke spirituálům?

V roce 1952 v Praze vystupovala americká operní společnost Everyman Opera, v karlínském divadle provozovala Gershwinovu operu Porgy a Bess. To bylo mimochodem poprvé, co ji u nás mohl někdo slyšet živě. Tihle zpěváci chodili vždycky v neděli po kostelích a zpívali tam černošské spirituály. A mně se to velice zalíbilo. S kamarádem jsem jich několik zapsal a přinesl je do Vysokoškolského uměleckého souboru, kde jsme tehdy zpívali. Měly obrovský úspěch.

K počátkům Spirituál kvintetu to ale pořád bylo nějakých osm let...

Tatínka v 50. letech z politických důvodů zavřeli. Jednou prostě nepřišel domů z práce a pak jsme ho tři roky neviděli. Mě šoupli jako dělníka do chemické továrny v Neratovicích. Když jsem se později vrátil z vojny, navrhl mi kamarád z Vysokoškolského uměleckého souboru Ivo Mach, abychom se v malém obsazení ke spirituálům vrátili. Nejprve jsem se té myšlence bránil, přišlo mi to, jako by si černoši koupili dudy a v Harlemu hráli jihočeský folklor. Ale nakonec jsem si řekl, že jde jen o to, abychom si našli svou vlastní cestičku a nekopírovali originální vzory. A by nešlo o epigonství.

Černoši zpívali své spirituály o touze po svobodě, o volnosti. O vyvedení izraelitů Mojžíšem z egyptského otroctví. Inspirovala vás ta podobnost s československými komunistickými okovy?

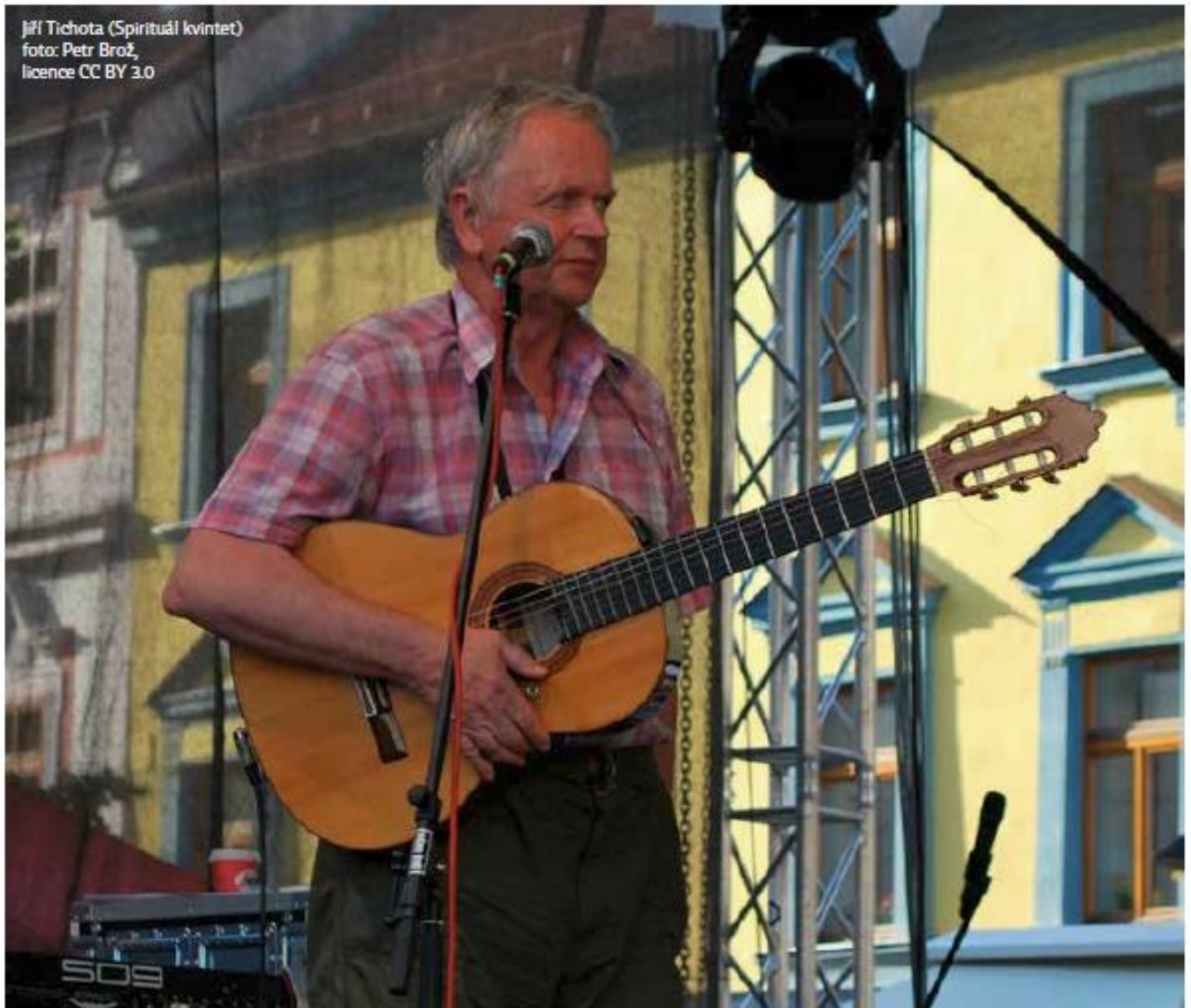
Černoši mohli zpívat o svobodě, ale naše kapely ne. Takže jsme ten komunistický nesmysl využívali a samozřejmě jsme se o svobodě snažili cíleně zpívat. A rozhodně jsme nebyli sami. Ale šlo i o radost z muziky. Ze začátku jsme absolutně nepočítali s tím, že z toho bude nějaké povolání nebo živobytí, zpívali jsme a hráli pro své potěšení a pro kamarády.

Za totality jste se v textech bouřili proti nesvobodě. Existuje dnes téma, o kterém má smysl se stejnou naléhavostí zpívat?

Tehdy před námi bylo jedno velké zlo, které, ať jste mluvili o čemkoliv, někde vystrčilo růžky. Bylo velmi jednoduché sjednotit se proti němu. Dnes je to mnohem složitější. Dokonce ani nás sedm lidí ve Spirituál kvintetu nemusí mít na všechno stejný pohled. Takže se vyhýbáme jednostranným tématům. Snažíme se, abychom nezpívali nic, co by někomu z nás vadilo. To by bylo vidět a cítit.

Psaní textů bylo nové řemeslo, kterému jste se museli vyučit. Jak vám to šlo?

Jiří Tichota (Spirituál kvintet)
foto: Petr Brož,
licence CC BY 3.0

První dva roky jsme zpívali anglicky, protože si nikdo z nás netroufl psát české texty, neměli jsme v tom žádnou praxi. Potom nám začal psát texty František Novotný, dnes známý básník, začaly se objevovat první pokusy od nás samotných. Po deseti letech přišel do Spirituálu velmi šikovný textař v osobě Dušana Vančury. Já za sebe dodnes říkám, že se necítím být textařem — napsal jsem přitom asi devadesát českých textů, i když ne všechny bych dnes podepsal.

Spirituál kvintetem prošlo od roku 1960 hodně lidí, mnohokrát se měnila sestava. Které z těch období

pro vás bylo z pohledu vnitřní radosti z hraní a zpívání nejsilnější?

Každé obsazení mělo své výhody i nevýhody, každé znamenalo trochu jiný sound, jiný repertoár. A každé mělo zásluhy na tom, že ten soubor přežil. Kdyby některé obsazení nestálo za nic, tak to skončilo, ale my hrajeme už sedmapadesát let. Naše úplně první sestava pro mě navždycky zůstane vynikající v tom, že s tím přišla a prosadila se. Jména Ivo Mach, Miroslav Keller a Miloslav Kastelovič dnes ale bohužel nikomu nic neřeknou, na rozdíl od Karla Zicha, bratří Nedvědů nebo Ireny Budweiserové.

Dnes je na rozdíl od minulých dob v nabídce muziky ohromný přetlak. Píseň se stává stále častěji produktem a výrobkem než výkřikem nebo sdělením. Jak se díváte na budoucnost české hudby?

Jsem velký optimista. Celý život jsem se znovu a znovu přesvědčoval, že je tady spousta talentovaných lidí. To určitě nepřestane. Jde jenom o to, a za to se přimlouvám, aby ti talentovaní dostávali šanci. Aby ta šance nebyla mařena obchodními úmysly těch, kteří rozhodují a nemají zájem o nové obličeje, o nová jména, nové kapely, novou muziku. Protože mají své zavedené a svůj jistý zisk. ☐